

TWEEDE-KAMERVERKIEZINGEN 1986

Bij deze verkiezingen een kleine maand na het ongeluk in de kerncentrale in Tsjernobyl behaalt het CDA onder aanvoering van premier Lubbers ("*Laat Lubbers z'n karwei afmaken*") een grote overwinning en komt van 45 op 54 zetels. Regeringspartner VVD verliest daarentegen flink: negen zetels. Van de oppositiepartijen winnen PvdA en D66. Met

verkiezingsdatum	21 mei 1986
aantal uitgebrachte stemmen	9.199.621
opkomstpercentage	85,8

partij	pct.	zetels	winst/verlies
CDA	34,6	54	+9
PvdA	33,3	52	+5
VVD	17,4	27	-9
D66	6,1	9	+3
SGP	1,8	3	
PPR	1,3	2	
PSP	1,2	1	-2
GPV	1,0	1	
RPF	0,9	1	-1

52 zetels behaalt de PvdA zelfs het op één na beste resultaat uit haar geschiedenis, zonder dat daardoor overigens kans op regeringsdeelname ontstaat ('de overwinningsnederlaag'). Net als in 1977 gaat de winst van de PvdA ten koste van 'klein links': CPN en EVP verdwijnen uit de Kamer en de PSP verliest twee zetels.

In juli wordt het tweede kabinet-Lubbers geformeerd. Het kabinet wordt gevormd door CDA en VVD. Minister-president Lubbers is lid van het CDA.

Kernenergie in de verkiezingsprogramma's

Ongeveer 3 weken na het ongeluk in Tsjernobyl is kernenergie in deze verkiezingscampagne prominent aanwezig. Hoewel het eerste Kabinet Lubbers een jaar eerder nieuwe kerncentrales aankondigde gaan die plannen snel de ijskast in. De milieubeweging was al een '*Stem tegen kernenergie*' campagne begonnen.

'Uitzicht! Samen werken voor morgen' Programma CDA Tweede-Kamerverkiezingen 1986

Vrede en Veiligheid

5.7 Nederland blijft zich in VN-verband en elders inzetten voor:

- strikte handhaving van het verdrag inzake niet-verspreiding van kernwapens;
- uitbreiding van het aantal verdragspartijen;
- de aanvaarding door zoveel mogelijk landen van de alomvattende waarborgen van het Weense atoomagentschap voor vreedzaam gebruik van kernenergie;
- samenwerking, gericht op het voorkomen van niet-vreedzame toepassingen, tussen de landen die nucleaire materialen en uitrustingen uitvoeren; (...)

Artikelen

(...) 16 Ten behoeve van de nationale ruimtelijke ordening in grensgebieden worden in Europees verband consultatieprocedures afgesproken met buurlanden, met name bij vestiging van kerncentrales, opslagplaatsen voor radioactief afval, grote kolengestookte elektriciteitscentrales;(...)

72. Rekening houdend met het hiervoor genoemde mag de uitbreiding van de toepassing van kernenergie als aanvullend alternatief voor fossiele brandstoffen, mede in het licht van de energiebehoefte op korte en lange termijn, niet worden uitgesloten; als voorwaarde geldt daarbij een milieuhygiënisch verantwoorde, beheersbare oplossing van de opslag en berging

van radio-actief afval; de ontwikkelingen op dit terrein moeten voortdurend worden geëvalueerd.

'Het kan anders'

Programma D66 Tweede-Kamerverkiezingen 1986

III.10 Milieubeleid

Radioactief afval

Uit het oogpunt van milieubeheer is beperking van de afvalproductie, zowel qua volume als qua radioactiviteit gewenst. Dit betekent dat in ziekenhuizen, laboratoria en industrie het gebruik van radioactieve stoffen zoveel mogelijk moet worden vervangen door alternatieven.

III.14 Energie

Kernenergie

D66 is tegen nieuwe kerncentrales, voordat het afvalprobleem is opgelost. D66 is wel voor het openhouden van de bestaande kerncentrales, voor theoretisch en laboratorium-onderzoek naar een veilige oplossing van het afvalprobleem en voor onderzoek naar veilige vormen van productie van kernenergie. De bouw van nieuwe kerncentrales is gelet op de voorraad aan fossiele brandstoffen ook om economische redenen niet noodzakelijk of gewenst.

'Op koers naar morgen'

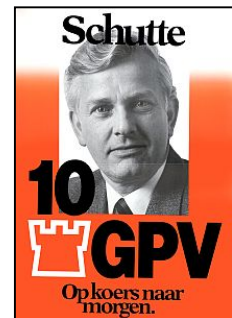
Programma GPV Tweede-Kamerverkiezingen 1986

Energie

(...) Het verminderde verbruik van fossiele brandstoffen dat optreedt bij een brede spreiding van het energie-aanbod, heeft tevens positieve invloed op het leefmilieu. In de toekomst zal de elektriciteitsbehoefte minder door olie en meer door kolen en kernenergie moeten worden gedekt. Ook na de beslissing tot de bouw van enkele kerncentrales dient daarom verder te worden gewerkt aan de voorbereiding van de totstandkoming van nieuwe centrales, die alleen al noodzakelijk zijn ter vervanging van bestaande centrales. De keuze tussen kolen en kernenergie zal daarbij afhankelijk worden gesteld van een afweging van de milieubezwaren die aan beide vormen verbonden zijn.

De aanvaardbaarheid als noodoplossing van langdurige bovengrondse opslag van kernafval neemt niet weg, dat het onderzoek naar een definitieve oplossing voor verwerking en/of opslag in nationaal en internationaal verband moet worden voortgezet.

(...) Het onderzoek naar de toepassingsmogelijkheden van kernfusie dient onverminderd te worden voortgezet.

'Verzet en vernieuwing'

Programma PPR Tweede-Kamerverkiezingen 1986

18. III.6 Behoud van de aarde

(...) - Kernenergie is een gevaar voor milieu en democratie, dus onaanvaardbaar en overbodig. Er zijn alternatieven: besparing, zowel bij de opwekking (kleine geavanceerde elektriciteitscentrales) als bij het gebruik, aardgas, kolen (mits onzwevend en bij afdoende oplossing van het afvalprobleem, windkracht, zonnewarmte, waterkracht. Daarom komen er geen nieuwe kerncentrales en moeten de bestaande gesloten worden.

19. Werkplan

(...) - De uitkomsten van de Maatschappelijke Diskussie

Energiebeleid worden door de PPR in grote lijnen onderschreven. Dit houdt in: stimuleren van kleinschalige en duurzame vormen van energievoorziening en géén nieuwe kerncentrales.

(...) – Nederland moet zich inzetten om de snelle kweekreactor in Kalkar niet in bedrijf te stellen. Indien deze reactor toch in gebruik wordt genomen, moet Nederland zich uit het Kalkar-project terugtrekken.

'Ontwapening en vrede' **Programma PSP Tweede-Kamerverkiezingen 1986**

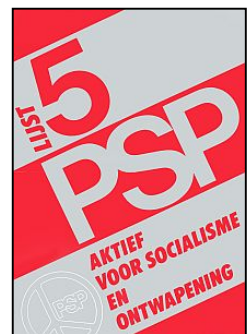
(.....) Wel wordt de parlementaire democratie opgevoerd als legitimatie om verzet tegen besluiten, die de bestaande machtsongelijkheid in stand houden of versterken, als 'ondemocratisch' van de hand te doen. Zo probeert men, kort voor de verkiezingen, plaatsing van nog meer kernwapens en uitbreiding van kernenergie door te zetten, tegen een meerderheid van de bevolking in. Er wordt meer over en vòòr dan dòòr mensen zelf besloten.

Energie

(...) De energieopwekking vindt in Nederland voor bijna 95 procent plaats door verbranding van aardgas, olie en steenkool. Schadelijk is vooral de daardoor veroorzaakte luchtverontreiniging (zure regen!). Verbranding van steenkool gaat bovendien met afvalproblemen gepaard. Als 'oplossing' voor deze problemen en voor de te verwachten energieschaarste wordt voor kernenergie gepleit, als een 'goedkope en veilige' energiebron. Maar kernenergie brengt al bij toepassingen van geringe omvang gevaren met zich mee voor mens en milieu over een zeer lange periode. De veiligheidsmaatregelen bij kernenergie kunnen leiden tot een autoritaire staat, die de individuele vrijheid en democratische verworvenheden aantast. De mogelijkheid om de kerntechnologie te gebruiken voor militaire doeleinden vormt bovendien een ernstige bedreiging voor de wereldvrede. Onder druk van een heftig en breed verzet werd enkele jaren geleden de Brede Maatschappelijke Discussie georganiseerd. De konklusie van deze BMD leek sterk op de eisen van de energiebeweging: geen kernenergie, meer energie besparen, ruim baan voor decentrale opwekkingsmethoden en stromingsbronnen. De regering-Lubbers heeft de resultaten van de BMD echter genegeerd. Kernenergie staat opnieuw op de agenda, kolen zullen in toenemende mate worden ingezet. De problemen van het radio-actieve afval worden doorgegeven aan volgende generaties.

Daarom wil de PSP

1. Geen kernenergie. Nederland uit de Kalkar en Super-Phenix projecten. Onmiddellijke sluiting van de kerncentrales te Borssele en Dodewaard en het Ultra-Centrifuge-komplex te Almelo. Verwijdering van het Delftse Interuniversitair Reaktor Instituut. Stopzetting van onderzoek in Petten met betrekking tot kernenergie voor de opwekking van energie. Geen nieuwe kerncentrales.
2. Geen bovengrondse opslagplaatsen voor nieuw radio-actief afval van kerncentrales. Datgene wat reeds in de kerncentrales geproduceerd is, wordt bij de kerncentrales zelf bovengronds opgeslagen. Radio-actief afval van buiten de energiesector (bijvoorbeeld ziekenhuizen) wordt apart opgeslagen. Productie van dergelijk afval tot het uiterste beperken door strenge eisen bij vergunningen. Geen proefboringen voor permanente opslag van radio-actief afval.
3. Verzet van de Nederlandse regering tegen kernenergie(plannen) in andere landen, met name de buurlanden. Geen uitvoer van nukleair materiaal en kennis op nukleair gebied. Geen invoer van elektriciteit wanneer dat in het buitenland kerncentrales rendabeler maakt. (...)
6. Energiebronnen, energieproductie en -distributie zoveel mogelijk in gemeenschapshanden, zodat de baten geheel aan de gemeenschap komen. De NAM en de Gasunie worden als eerste generationaliseerd. De elektriciteitssector wordt ingrijpend gedemokratiseerd. KEMA, ECN en SEP komen onder direkte controle van het parlement. (...)

'De toekomst is van iedereen' **PvdA verkiezingsprogramma '86-'90**

(...) Er is ook een andere stijl van regeren nodig. Snelle beslissingen zijn nuttig, een beperking van het aantal adviesorganen is goed, maar steeds meer ontstaat het beeld, dat doelbewust over de hoofden van de mensen heen beslist wordt. De vakbeweging is keer op keer aan de kant geschoven, de maatschappelijke inspraak (brede maatschappelijke discussie over kernenergie) minachtend bejegend. De opvattingen van de maatschappelijke organisaties zijn met een beroep op het regeerakkoord amper ernstig genomen. (...)

5. Energie- en grondstoffenbeleid

(...) In het bijzonder vanwege de onopgeloste afvalproblematiek en de gevaren voor veiligheid en milieu worden geen nieuwe kerncentrales gebouwd. Sluiting van de bestaande kerncentrales zo spoedig als technisch mogelijk is, is om dezelfde reden gewenst. In EG-verband wordt ten minste verlangd, dat onze buurlanden overleg voeren over geplande kerncentrales langs onze grenzen en over veiligheidsvoorzieningen van bestaande kerncentrales langs onze grenzen. Datzelfde geldt voor vergelijkbare installaties als bij de opwerkingsfabrieken. De Nederlandse bijdragen aan Kalkar en Super Phenix worden gestaakt. Ook geeft Nederland geen medewerking aan nieuwe verrijgingscontracten van URENCO. De Ultra Centrifuge Nederland wordt, zo spoedig als juridisch en technisch mogelijk is, gesloten

Gestreefd wordt naar het zoveel mogelijk opranden van langlevende radioactieve stoffen uit het kernsplijtingsafval; tijdelijke opslag van radioactief afval afkomstig van de bestaande kerncentrales moet geschieden in de opslagplaatsen bij die centrales. Opslag van radioactief afval in zoutkoepels of andere instabiele geologische formaties, alsmede dumping in zee of oceaan moet worden afgewezen. Proefboringen worden dan ook niet uitgevoerd. Onderzoek naar een veilige opslag van kernafval en ontmanteling van kerncentrales dient plaats te vinden. Opslag van kernafval is op lange termijn niet aanvaardbaar; daarom dient tevens onderzoek te worden verricht naar een definitieve oplossing voor kernafval.

'Waar het op aankomt. Bijbels verantwoord beleid' **Programma RPF Tweede-Kamerverkiezingen 1986**

Situatie

(...) In onze energievoorziening moet daartoe de besparing van energie met kracht worden gestimuleerd en bevorderd. Inzet van kernenergie is een vraagstuk apart, omdat de gevolgen van het opslaan van hoogradioactief afval niet of onvoldoende zijn te overzien. Uiterste voorzichtigheid is dan ook geboden.

Het een en ander brengt de RPF tot de volgende actiepunten:

Energie

4.15 Bij het vaststellen van energieprijzen dient terdege rekening gehouden te worden met de financiële positie van de minst draagkrachtigen.

4.16 Onderzoek naar nieuwe energiebronnen en experimenten met alternatieve vormen van energievoorziening verdienen krachtige steun. Zonne-, wind- en getijde-energie, aardwarmte en energie verkregen uit biomassa alsmede kernfusie verdienen alle aandacht. Onderzoek van het plan Lievense en varianten daarop is noodzakelijk

4.18 De kerncentrales in Borssele en Dodewaard moeten in werking blijven om energie te produceren en kennis van, alsmede ervaring met kernenergie te vergroten. Deze centrales kunnen te zijner tijd door andere kerncentrales worden vervangen.

(...) In het internationale wetenschappelijk onderzoek naar definitieve oplossingen, zowel voor het laag-, middel- en hoog-radioactief afval dient de deelname van ons land in grote betrokkenheid te worden voortgezet

'Aan alle kiezers'

Programma SGP Tweede-Kamerverkiezingen 1986

86 Kernenergie

De gevaren die aan kernenergie zijn verbonden zijn te riskant om lichtvaardig over te doen. De krachten die bij atoomsplijting ontketend worden, kunnen door onvoorzichtigheid, maar ook door doelbewuste sabotage-akties, de mens boven het hoofd groeien. Dit moet tot grote behoedzaamheid manen. Nog urgenter is het probleem waar het (hoog) radio-actief afval naar toe moet. Een afdoende oplossing, ook voor de langere termijn, laat nog op zich wachten. Sommige proeven zijn hoopvol, al is definitieve zekerheid nog steeds niet te geven. Wel staat vast dat kernenergie niet alleen de goedkoopste, maar ook een van de schoonste energiebronnen is die ons op dit moment ter beschikking staan.

Daarom:

- zal kernenergie voorlopig zeker een rol moeten blijven spelen in de voorziening van onze energiebehoefte;*
- moeten strenge veiligheidseisen gesteld worden aan de bouw en het functioneren van kerncentrales;*
- dient onverminderd doorgedaan te worden met onderzoek naar mogelijkheden radio-actief afval te verwerken en op te slaan*

'De toekomst ziet er beter uit'

Programma VVD Tweede-Kamerverkiezingen 1986

Energie

(.....) Naast kolen en olie dient kernenergie - ervan uitgaande dat een oplossing voor het gecontroleerd bewaren van het kernsplijtingsafval wordt gevonden - een onderdeel te vormen van het diversificatiebeleid. In de komende kabinetsperiode zal met de bouw van in elk geval twee nieuwe kerncentrales een aanvang worden gemaakt, onder voorwaarde dat zekerheid bestaat over milieuhygiënisch verantwoorde opslag en verwerking van het vrijkomende kernsplijtingsafval

